

VARGHA ATTILA

Kortárs Japanológia II.
Japánnyelv-pedagógia Magyarországon.
Szerkesztették: Wakai Seiji, Sági Attila.
**Károli Könyvek. Károli Gáspár Református Egyetem-
L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2017.**

2014-ben a Károli Gáspár Református Egyetem az ott folyó japán szakos képzés fennállásnak huszadik évfordulója alkalmából *Kortárs Japanológia* címen sorozatot indított. Ennek a második kötete jelent meg 2017-ben Wakai Seiji és Sági Attila szerkesztésében, a Japán Alapítvány támogatásával, a SacuraCore Project keretében. Ahogy az alcím is mutatja, tematikus tanulmánykötetről van szó, amely egyúttal az első olyan összeállítás, mely széles körképet nyújt a több mint százéves múltra visszatekintő hazai japánnyelv-oktatásról, így túlzás nélkül állítható, hogy mérföldkő a magyar japanológia történetében. A tanulmányok szerzőiként a kötet a magyar japanológia és japánnyelv-oktatás színe-javát vonultatja fel, lefedve a japán nyelv oktatásának különböző színtereit (általános- és középiskola, egyetem, nyelviskola). Több generáció írásait olvashatjuk, egykori tanítók és tanítványaik tanulmányai szerepelnek közösen, ami ékes bizonyítéka a kontinuitásnak, valamint szintén kiolvasható a tanulmányokból a terület folyamatos fejlődése és előrehaladása.

Sajnálatos módon, bár a kötet számos különféle intézet munkásságát ismer-teti, és azokat képviseli is egy-egy elismert szerző, jelenleg az ELTE oktatói gárdájához tartozó személytől nem olvasható írás, igaz, a hazai japán nyelv és kultúra oktatásának egyik meghatározó színtereként esik róla szó bőven a kötetben.

A kötet igazán különleges abban a tekintetben, más tematikus publikációk-hoz képest is, hogy a tanulmányok valódi, szerves egységet alkotnak egymással, vagyis – bár a természetesen külön-külön is megállják a helyüket –, sorban olvasva kiegészítik, segítik, és új perspektívába helyezik egymást, mintha valójában egyetlen könyv egyes fejezeteit olvasnánk, ami valószínűleg az

igazán szűk témának is köszönhető. Ezért külön elismerés illeti a szerkesztők munkáját, ugyanis különös odafigyelést igényelt részükről ennek a hatásnak az elérése.

Célközönségét tekintve a kötet elsősorban a szakma érdeklődésére tarthat számot, hiszen, ahogy az Varrók Ilona előszavában is olvasható, a kötet számvetés az eddigi eredményekről, és a hazai japánnyelv-oktatás fejlődését, növekedését és a szakmai közösség bővülését hivatott dokumentálni. Ezen felül különösen érdekes lehet jelenleg japánul tanuló diákok, hallgatók számára, ugyanis az egyes tanulmányokon keresztül mélyebben megismerkedhetnek akár saját iskolájuk, intézményük történetével, jelenlegi tanáraik elhivatottságával és eddigi munkásságával, az órákon használt tananyagok összeállításának és elkészítésének körülményeivel, nehézségeivel, valamint, hogy milyen rögzös és akadályokkal teli út vezetett odáig, hogy ők most japán nyelvet tanulhassanak. Biztosra vehető, hogy sokak számára új perspektívába kerül majd a japán nyelv tanulásának a megítélése. Ugyanakkor a tanulmánykötetet bátran lehet ajánlani bárki számára, aki csak úgy általánosan érdeklődik az idegennyelvek iránt, ugyanis „egzotikus” volta miatt a hazai japánnyelv-oktatás sajátos története és körülményei révén rengeteg érdekességet rejt magában a könyv ahhoz, hogy a „japános körön” kívül eső személyek is élvezettel forgathassák.

A kiadvány két nagy részre tagolódik: az első a szigorúan a tematikával foglalkozó tanulmányokat tartalmazza, míg a második néhány, a témához lazábban kapcsolódó írást foglal magába.

Az első tanulmány Hidasi Judit, a Budapesti Gazdasági Egyetem profeszszorának tollából született, és az „Idegennyelv-oktatás politika és a japán nyelv oktatása Magyarországon 1990–2015” címet viseli. Ebből megismerhetjük, hogyan változott hazánkban az iskolai nyelvoktatáshoz való hozzáállás, módszertani megközelítés, és melyek voltak az elmúlt évtizedek legfontosabb oktatáspolitikai irányvonalai és célkitűzései a különböző oktatási szinteken, továbbá, hogy a japán nyelv oktatói milyen módon viszonyultak ezekhez.

Székács Anna (Budapesti Gazdasági Egyetem) tanulmánya a magyarországi japánnyelv-oktatás történetén kalauzol minket végig a kezdetektől, vagyis az Osztrák-Magyar Monarchia korától napjainkig. Részletesen ismerteti a különböző korszakok fontosabb intézményeit, azok munkáját, valamint kulcsszereplőit is, ezeken túl pedig az adott korszakban a japán nyelv tanulását motiváló elemeket is megismerhetjük az írásból.

Annak köszönhetően, hogy Hidasi Judit és Székács Anna írásai messzemenőig alapos történeti áttekintések, nagyban hozzájárulnak a további tanulmányok könnyebb megértéséhez és megfelelő kontextusba helyezéséhez, ez a koherencia pedig óriási előnyére válik a kötetnek. Számos kulcsszereplőt is megemlítenek, akik később többször is felbukkannak még a kiadványban, akár szerzőként is.

Sato Noriko (Budapesti Gazdasági Egyetem) írása a Magyarországon publikált, a japán nyelv elsajátításának céljából kiadott tananyagokat ismerteti a XIX. századtól napjainkig. Sokan talán meglepődnek majd azon, hogy milyen számottevő mennyiségű oktatási anyag jelent meg az idők során, még II. világháború előtti időkben is. A szerző kellő részletességgel mutatja be az egyes könyveket, azok stílusát, módszertanát, így a tanulmányon keresztül az egyes korszakokban általánosan a nyelvoktatásban jelenlévő, a korban divatos megközelítéseket és jelenségeket is megismerhetjük. A fejezet végén egy táblázatos összefoglalót találhatunk az összes nyelvkönyvről, amely különösen értékes forrása lehet további kutatásoknak, és szakdolgozók részéről is érdeklődésre tarthat számot.

A következő írás, melyet Máté Zoltán (Károli Gáspár Református Egyetem) fordításában olvashatunk, a Japán Alapítvány Budapesti Irodájának a magyarországi japánnyelv-oktatás területén kifejtett tevékenységét mutatja be. Megismerkedhetünk az Alapítvány rendeltetésével és kitűzött céljaival, a Budapesti Iroda létrejöttének körülményeivel, valamint az általa szervezett vagy támogatott programokkal. Ezek közé tartozik a Nemzetközi Japán Nyelvvizsga (JLPT) lebonyolítása, nyelvi kurzusok, szimpóziumok és tréningek szervezése; tananyagok, segédanyagok fejlesztése. A japán nyelvet tanulók és oktatók számára is számos ösztöndíjlehetőség érhető el, melyekről szintén olvashatunk az írásban.

Kiss Sándorné (nyugalmazott középiskolai japántanár) és Horváth Krisztina (Bálint Márton Általános és Középiskola) tanulmánya a Magyarországi Japánnyelv-oktatók Társaságának (MJOT) munkásságát ismerteti. Az írás elénk tárja a társaság létrejöttének körülményeit és szükségességét, ezen felül megtudhatjuk, milyen feladatokat lát el a szervezet – mint például érettségi lebonyolítása, nyelvtanfolyamok, rendezvények, szónokverseny szervezése. A társaság továbbá számos jelentős oktatási anyagot is megjelentetett, az íráson keresztül pedig erre is kellő rálátást nyerhetünk.

A továbbiakban Markó László (Momiji Japán Nyelviskola) Kiss Sándorné Székely Ilonával készített interjúját olvashatjuk. Kiss Sándorné visszaemlé-

kezésének köszönhetően egy igazán különleges nézőpontra keresztül nyerhetünk betekintést az elmúlt 30 év japánnyelv-oktatásának világába. Elsősorban a Törökbálinti Kísérleti Általános Iskolával középpontban, az ott folyó nyelv-oktatás történetén keresztül pedig elsőkézből ismerhetjük meg, hogy a Japán Alapítvány Budapesti Irodája, valamint az MJOT létrejötte milyen jelentőséggel bírt a gyakorlatban. Az interjú személyes voltának köszönhetően igazán magával ragadó olvasmány, és bárki számára élvezetes lehet, aki valaha részt vett valamilyen nyelvórán.

Wakai Seiji (Károli Gáspár Református Egyetem) jóvoltából az első rész végén megtalálható egy gyűjtemény az összes megjelent hazai tanulmányról, amely megjelent a magyarországi japánnyelv-oktatásról, évek szerint lebontva. Ennek összeállítása nem kevés erőfeszítésbe került, és felbecsülhetetlen értékkel bírhat kutatók és szakdolgozók számára.

A második rész Wakai Seiji és Wakai Bernadett (volt középiskolai japán-tanár) szerzőpáros „Japán mint örökségnyelv Magyarországon” című tanulmányával kezdődik. Az írás egy igen izgalmas kérdéskörbe enged bepillantást, méghozzá abba, milyen módon sajátíthatják el a japán nyelvet a Magyarországon élő japán, vagy nemzetközi házasságból született gyerekek. Áttekintést nyújt a japán örökségi nyelvoktatással foglalkozó szervezetekről és csoportokról (mind tanköteles kor előtt, alatt és után), valamint a nyelv átörökítését övező kihívásokról és problémákról is.

Somodi Júlia (Károli Gáspár Református Egyetem) az apellatív megszólítások előfordulását vizsgálja a kezdő japán nyelvkönyvekben. *Apellatív megszólítás* alatt a tanulmány az apellatív funkcióval bíró nominális, névmási és melléknévi elemeket tekinti, és a három, Magyarországon legszélesebb körben használt japán nyelvkönyvet veszi górcső alá: a *Minna No Nihongo I.*, a *Genki I.*, valamint a *Dekiru I.* című kiadványokat. Ezen felül az írás három játékfilm nyelvhasználatát is elemezi ugyanebből a szempontból. A japán nyelvtanulás egy igen jelentős kérdéskörét járja körül a szerző, szakmailag jól megalapozott, komoly háttérrel rendelkező tudományos művet olvashatunk.

Károlyi Orsolya (Doshisha Women's College of Liberal Arts, MEXT kutatói ösztöndíjas hallgató) egy népszerű japán kártyajáték, a *karuta* nyelvoktatásban való felhasználási módjait tárja elénk. A játék legnépszerűbb változata az *Ogura Hyakunin Isshu* című költészeti antológiához kapcsolódik, melynek célja röviden összefoglalva az egyes versek első és második felének összepárosítása. A tanulmányból megismerkedhetünk magával az antológiával és a

játék eredetével, továbbá a legfrissebb kutatásoknak megfelelően mind a japán, mind a hazai alkalmazásinak vizsgálatáról olvashatunk.

A kölcsönös függőséget segítő portfólió tanteremben való használatáról olvashatunk a kötet utolsó, Wakai Seiji által jegyzett tanulmányában. A módszer lényege a metakognitív képességek és tanulói autonómia fejlesztése az interdependencia segítségével. Az írás első fele ennek az elméleti hátterét ismerteti, valamint a kapcsolódó kutatásokat összegezi, második felében pedig egy esettanulmányt olvashatunk arról, milyen módon alkalmazták a módszert egy budapesti egyetem japán nyelvi kurzusán.

Végezetül szeretnék néhány szót ejteni a kötet külsínéről is: igazán tetszetős, igényesen kivitelezett könyvről beszélhetünk. Mivel sorozatról van szó, a borító az első kötetel megegyező elegáns fekete-kék színt kapta, és ezúttal is Zopcsák Ferenc Zsolt gyönyörű kalligráfiája ékesíti, így bárki büszkén teheti fel a könyvespolcára.